

פרשת וארא

כ"ה טבת ה'תשפ"ג

שנה י"א גליון ט"ו

סדר ק"ש	מועדי	הלקט	תורות	לעיון
8:58/9:41	6:15	4:43	לעיון	לעיון
8:58/9:41	6:13	4:41	ברוקלין	ירושלים
8:36/9:14	6:20	4:26	בני ברק	אלעד
8:38/9:16	6:16	4:40		
8:37/9:15	6:18	4:34		

שבת מברכים: ראש חודש שבט ביום ב' הבעל"ט

רחמי עלי

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

לגאוננו, ולהיפך הענוה תגביהנו למעלה ראש וירום כבודו. והביא ראי' להשערותו כי כן הוא כי הפשתה והשעורה מפני שהם גבעול ועומדת בקשיה נכו מהברד, לא כן החטה והכוסמת שאפילות הנה יען שהיו קטנים לא נכו, ומזה נקח מוסר לאחוז במדת הענוה ואז לא יוכה כמו החטה והכוסמת, והבן.

הגרעק"א ז"ע, דרושי וחייושי רבי עקיבא אייגר על התורה

כצאתי את העיר אפרוש את כפי.

נראה לרמוז בזה את מאמרם ז"ל בקה"ר (ה, כא) שכשנפטר אדם מן העולם ידיו פשוטות, לומר שלא נטל מן העולם כלום, כי הנה אמרו חז"ל בנדרים (לב, ב) אמר רמי בר אבא מאי דכתיב (קהלת ט, יד) עיר קטנה ואנשים בה מעט, עיר קטנה זה הגוף וכו'. וא"כ זהו הרמז בפסוק, כצאתי את העיר, בשעה שאצא לאחור אריכות ימי ושנותי מן העיר, היינו מן הגוף שנקרא עיר קטנה, אז, אפרוש את כפי, יהיו ידי פשוטות לומר שלא נטלתי מן העולם הזה כלום, כי אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד ע"כ, ודו"ק.

מנחת ישראל, מהגה"צ ר' ישראל מנחם קיהן זצ"ל

חודש שבט.

ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש דבר משה כו'. הענין שנתפרש כאן באיזה חודש, כי חודש שבט מורה על שבט ותוכחת מוסר וכתוב שבט ותוכחת יתן חכמה, ונתן מרע"ה עצה שיכנסו א"ע בד"ת ותפדה אותם מכל רע כמ"ש פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו והבית הוא התורה כמ"ש אם לא לא בריתי כו', וזה שנאמר יראת ה' מוסר חכמה כי יש מוסר עפ"י יסורין ח"ו וד"ת ג"כ נקראים מוסר כמ"ש קחו מוסרי כי מד"ת יוכל ג"כ האדם להתייסר ואשרי הגבר אשר תיטרניו ימותו ונתן תלמדנו, וז"ש ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, פירוש שזה חכמה ושכל טוב לאדם שיכניסו א"ע בד"ת ועל ידה ינצל מכל רע.

מי השילוח, פרשת דברים

...ומשה רבינו ע"ה אמר משנה תורה בשבט ככתוב בעשתי עשר חודש, הרי ראייה שחודש שבט הוא הכנה למתן תורה...

קדושת לוי, מסכת אבות, בתו"ד

...היינו שזמן חודש שבט מסוגל לזה שכל איש ואיש אפי' שעדיין בריחוק מקום יכול לבוא לבחי' זו להיות נקרא צדיק אוכל לשבוע נפשו. ולפי סדר הדגלים מיוחס החודש הזה לאשר שנתברך בשמן שיש בו ג"כ ענין התהפכות, שהרי שמן מחכים אף שזית משכה, ומשום דע"י כתישה נשתנה ונתהפך מרע לטוב. וכן הוא באדם, ע"י ביטוש וכתושה וכמ"ש הוזה"ק האי אעא דלא סליק בי' נהורא מבטשין לי' בן גופא דלא סליק בי' נהורא...

שם משמאל, פרשת וארא, לשבת ור"ה שבט

...ומרומז בפסוק (במדבר כד, ז) יזל מים מדל"ו, שהוא חודש שבט מזל דל"ו, יזל ממנו מימי החסדים, ע"י התשובה שעושים אז. וממשיכין עליהם יראה, המרומז בס"ת של המ'ר ימירנו והיה ה'א עם ה'ד' אותיות גימ' ירא"ה.

צמח צדיק, חודש שבט

לכן אמר לפני ישראל אני ה' הוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם וכו'.

..וגם נודע דאי אפשר להמשיך ישועה לבר ישראל עד שיאמין באמת באמונה שלימה בהש"ת שהוא כל יכול ובידו להושיע לעמו ישראל ובלתו אין מושיע, אם יאמין כל זה באמת אזי יוכל להושיע במהרה, כי העיקר הוא האמונה כמאמר רז"ל (מכות כד, א) בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה, ולכן כאן כיון שרצה משה רבינו ע"ה לגאול את ישראל ולהושיעם מיד מצרים הוצרך לקבוע בלבם קודם אמונת הש"ת באמת ועי"ז יומשך הגאולה ברוחניות ובגשמיות, וז"ש הפ', לכן אמר לפני ישראל אני ה' הוי"ה, ר"ל מקודם תקבע בלבם שידעו ויאמינו באמת אשר אני הוי"ה ויאמינו בי באמת, ואח"כ עי"ז, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים... ועפ"ז י"ל ג"כ בפ"י הפסוק לקמן שאמר משרע"ה לפני הקב"ה הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה, ר"ל אם בני ישראל לא שמעו לי ואינם מאמינים בי, א"כ איך ישמעני פרעה, ר"ל אם אינם מאמינים איך אוכל להמשיך להם הגאולה ואלך אל פרעה, וז"ש ואיך ישמעני פרעה. ומיושב קושית המפורשים דהא הק"ו פריכא כי בני ישראל לא שמעו מקוצר רוח עיין באוה"ח, ולהנ"ל ניחא דסוף סוף כיון שישראל לא שמעו למשה אי אפשר להמשיך להם הישועה והגאולה.

אמרי יוסף מהרה"ק מספינקא ז"ע, בתו"ד

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם.

א"י, כשאדם חוזר בתשובה ותוהא על הראשונות, רק שהוא קשור מאוד כל כך בהיצר הרע שאינו יכול להפריד את עצמו ממנו, והוא מבין דבר זה וצועק לה' על דבר זה, אז ה' שומע בקולו, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד, א). וזה וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, שכל צעקתם הוא אשר מצרים היינו היצר הרע, מעבידים אותו, היינו שעובד עמו עבודת שלו, ואינו יכול לעזור את עצמו להפטר ממנו ולהנצל מעצתו, אז שומע ה' צעקתו ומסייעין אותו למלמעלה.

מבשר צדק, מהרה"ק ר' ישכר דב בער ז"ע אב"ד ק"ק זלאטשוב

יעש משה ואהרן כאשר צוה ה' אותם וכו' ומשה בן שמונים שנה ואהרן וכו'. וצריך להבין מאי ענינו לכאן, ונ"ל דמספר שלא היתה כונתם לגדולה והתנשאות, רק כאשר צוה ה' לעשות רצון ה'. והראיה, כי כבר הגיעו לגבורות ימים אשר אין בהם חפץ לגדולה, ועל כרחך רק למצוה עשו כן. והיינו ויעש משה ואהרן כאשר צוה ה', ולא לכונה אחרת, ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה.

כתב סופר

ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים והפשתה והשערה נכתה כי השעורה אני והפשתה גבעול והחטה והכוסמת לא נכו כי אפילות הנה.

רבים שאלו איזה שייכות יש להפסוק הזה כאן. ויש לפרש כי זה המשך מתוכחת משה רבינו ע"ה, שאמר לפרעה, ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים, וכפירוש רש"י שלא יאמין ויחזור ויתחרט עוד הפעם, וגאותו גרמה לו זאת, ורמז לו מרע"ה כי גאות אדם תשפילנו (משלי כט, כג), ויבוא שבר

רהשי ההלכה

פסקים ובירורי הלכות בדברים המצויים הלכה למעשה מפסקי מרן בעל שבת הלווי וצ"ל

בעריכת הרב הגאון ר' ישכר דוב שטיין שליט"א מו"ץ באלעד בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א רב דקהל חסידים בני ברק, מו"ץ בשכונת הלוי ונח"מ פסקי מרן ישיבת הלוי

פסקי הלכות

המשך מהלכות עניית אמן

ט. מדיני אמן קטופה וקטופה: לא יענה אמן קטופה בחטף, והוא הדין שלא יאמר בשאר נקודות בשור"ק או בחולם וכיוצא בזה כי בכל זה אין משמעות פירושו לשון האמנת דברים אלא יקרא האלף קמץ, וכן שלא יחסוף וימהר לענות אמן קודם שייסיים המברך התיבה האחרונה לגמרי [ועל השליח ציבור להזהר שלא להאריך בתיבה האחרונה כדי שלא ישלול הציבור לענות אמן קודם סיום הברכה] (שו"ע סימן קכ"ד ס"ח ומשנ"ב ס"ק כ"ט - ל), כמו כן לא יענה אמן קטופה דהיינו שמחסר קריאת הנו"ן ואינו מוציאה בפה שתהא נכרת, או שמחסר קריאת האלף או המ"ם, גם לא יפסיק באמצע המלה (שו"ע רמ"א שם וביאור הלכה ד"ה קריאת הנו"ן).

י. מדיני אמן יתומה: לא יענה אמן יתומה דהיינו שהוא חייב בברכה אחת ושליח ציבור מברך אותה והוא רוצה לצאת ממנו, אם אין הוא שומע הברכה לא יענה אחריה אמן גם אם הוא יודע איזו ברכה מברך הש"צ (דעת המחבר בשו"ע סי' קכ"ד ס"ח).

ואם אינו מחוייב באותה ברכה, אם אינו יודע איזה ברכה היא לא יענה אחריה אמן דגם זה נקרא אמן יתומה, אבל אם יודע איזה ברכה סיים הש"צ וכגון שהוא מכיר לפי סדר הברכות, עונה אחרי אמן גם אם לא שמע הברכה כלל (דעת היש מחמירין המובא ברמ"א שם), ולכתחילה יש להזהר לשמוע ברכות שמונה עשרה מהשליח ציבור (כיון שיש מהאחרונים הסוברים בדחזרת הש"צ אפילו אם התפלל נחשב כאילו מחוייב באותה ברכה ואסור לו לענות אמן אם לא שמע כל הברכה מהשליח ציבור ורק בשאר ברכות יכול לענות אם לא שמע הברכה כשיועד על איזה ברכה הוא עונה), ומ"מ בדיעבד כשלא שמע הברכות מפי הש"צ עונה אמן אם יודע על איזה ברכה הוא עונה (משנ"ב שם סק"ל).

ובעניית אמן על קדיש יש לחוש לכתחילה שלא לענות אמן כשאינו שומע את האומר רק כשיועד על איזה חלק בקדיש הוא עונה, והמקילין לענות אמן גם כשאין יודעים על איזה חלק בקדיש הן עונין אין למחות בהם (ע"י שו"ת שבט הלוי ח"ח סי' כ"ב אות א' וברורי הלכות הכא).

כמו כן יש להזהר לענות אמן מיד אחר שכלה הברכה דהיינו בשיעור תוך כדי דיבור להברכה (ושיעור תוכ"ד הוא מח' י"א ג' תיבות ו"א ד' תיבות) וביותר מזה לא יענה אמן כלל שהוא בכלל אמן יתומה (רמ"א שם ומשנ"ב סק"ד), אבל אם לא כלתה עניית האמן מפי רוב הציבור [או אם שומע יחיד עונה אמן] יכול לענות אמן גם אם הוא לאחר זמן מסוים הברכה דעניית האמן הוא בכלל הברכה ונחשב כאילו גמר המברך עכשיו לברך (שו"ע שם סי"א ומשנ"ב סקמ"ב ומ"ה).

בירורי הלכות

האם מותר לענות אמן בקדיש כשאינו שומע את האומר ואינו יודע על איזה חלק ברכה בקדיש הוא עונה

דגם בקדיש צריך לידע על איזה חלק בקדיש הוא עונה, אלא שכל שם מרן וצ"ל שהמעין בלבושי שרד שם בפ"י דברי המג"א יראה שאין ראייה לדבר, דעל מש"כ המג"א ואם יכול לכוון דעתו וכו' כ' הלב"ש שכוונתו לומר דאם יודע בשעה שרוב הציבור עונין שאמן זה קאי על קדיש שאומר הש"צ עונה עמהם אף שלא שמע את הש"צ אומר קדיש, אבל אם בשעה שעונין הציבור אמן לא ידע דקאי על קדיש אף ששמע מיד לאחר מכן שאומרים הציבור יאה שמיה ומכין דקאי על קדיש וממילא י"ז נחשב כאמן יתומה מ"מ כבר כלה אז אמן מפי רוב הציבור וא"א לענות אמן רק תוך כדי דיבור להברכה או בשעה שרוב הציבור עונין, אי נמי י"ל שנחשב גם לאמן יתומה כיון שבשעה שענו הציבור אמן לא ידע על מאי קאי, ומדכ"ל הלב"ש דאם בשעה שעונין הציבור אמן יודע דקאי על קדיש ולא קאמר דידע באיזה חלק בקדיש הוא אומר, משמע לכאורה דס"ל בד' המג"א דסגי שיועד דאמן זה קאי על קדיש ואי"צ לידע על איזה חלק בקדיש הוא עונה דכל הקדיש נחשב לענין זה ככרכה אחת.

ועכ"פ נתבאר מוכ"ז שאינו מפורש להדיא שאם יודע שאומרים קדיש וגם שומע שאומרים אמן ואינו יודע על איזה חלק בקדיש הוא עונה שיקרא אמן יתומה, וממילא יש מקום בהלכה למה שכתב השואל בשם רבו הגר"י גרינואלד וצוקל"ה הגאב"ד דפאפא שכל ענין הקדיש ככרכה אחת היא ואם יודע דקאי על קדיש יכול לענות אמן אע"ג שאינו יודע על איזה חלק, ויש לצרף לזה גם ד' השו"ע הנ"ל שאם אינו מחוייב באותה ברכה אינו נחשב לאמן יתומה וממילא ה"ה לענין קדיש, [ויש להוסיף דגם לד' הרמ"א י"א דאין הדברים אמורים רק בברכות שמונה עשרה דבהא קאמר דאף אם אינו מחוייב בדבר שכבר יצא יד"ח צריך הוא לידע על איזה ברכה הוא עונה, אבל בשאר ברכות ככרכה הנתנן אם אינו יוצא בו יד"ה יכול הוא לענות אמן גם אם אינו יודע כלל על איזה ברכה הוא עונה וכמובא כל זה בבב"ל שם ס"ח ד"ה ויש מחמירין ואם כן י"ל דה"ה בקדיש ואף שלמעשה כ' בבה"ל שם שיש להחמיר בכל הברכות כפשטות הרמ"א מ"מ יש לצרף שיטה זאת לקולא בנידוד], ועכ"פ אהני לן שאין למחות ביד העונין אמן גם כשאין יודעין על איזה חלק בקדיש הם עונין.

וע"כ להלכה למעשה בוודאי לכתחילה יש לחוש גם בקדיש שלא לענות אמן כשאינו שומע את האומר רק כשיועד על איזה חלק בקדיש הוא עונה, והמקילין לענות אמן גם כשאין יודעים על איזה חלק בקדיש הן עונין אין למחות בהם.

שאלה: מצוי מאוד בבתי כנסת גדולים שיש כמה אנשים שאומרים קדיש ומחמת רוב ציבור העונים מתהווה רעש גדול ולא שומעים את האומר הקדיש וממילא לא יודעים איזה חלק בקדיש הוא אומר. האם מותר לענות אמן באופן זה?

תשובה: כ' המחבר בשו"ע סי' קכ"ד ס"ח בתו"ד וז"ל ולא יענה אמן יתומה דהיינו שהוא חייב בברכה אחת וש"צ מברך אותה וזה אינו שומעה אף על פי שיועד איזו ברכה מברך הש"צ מאחר שלא שמעה לא יענה אחרי אמן דהוי אמן יתומה, הגה ויש מחמירין דאפילו אינו מחוייב באותה ברכה לא יענה אמן אם אינו יודע באיזה ברכה קאי שליח ציבור דזה נמי מקרי אמן יתומה עכ"ל, מובאר עכ"ל שלד' הרמ"א אין לענות אמן גם על ברכה שאינו רוצה לצאת מהמברך אם אינו יודע איזה ברכה הוא מברך, ויש לענין לפי"ז האם גם בקדיש דינא הכי שאין לענות אמן רק אם יודע על איזה חלק בקדיש הוא עונה, או דלגבי קדיש סגי במה שיועד שהאמן קאי על קדיש ואין צורך שידע על איזה חלק בקדיש הוא עונה, ולכאורה אפשר להביא ראייה לדבר מדברי הרמ"א בס"א, דז"ל המחבר שם אם בעוד האדם מתפלל סיים ש"צ ברכה וקודם שכלתה עניית אמן מפי רוב הציבור סיים זה תפילתו עונה עמהם אמן, הגה ואפי"ל לא שמע הברכה כלל רק שומע הציבור עונין אמן וידע על איזה ברכה קאי יענה עמהם וכן בקדיש וקדושה וברכו עכ"ל, ומדכ"ל וה"ה לקדיש וכו' משמע לכאורה דר"ל דגם בקדיש צריך לדעת על איזה חלק בקדיש הוא עונה אמן ובלא"ה אין הוא יכול לענות, אלא שבשו"ת שבט הלוי ח"ח סי' כ"ב אות א' כ' מרן וצ"ל דאין הדבר נכון כלל דבדאי לא קאי הרמ"א על עניית אמן דהרי תשובתו בצידו שכי וקדיש וקדושה וברכו, ובקדושה וברכו לא שייך עניית אמן, אלא כוונת הרמ"א היא לדין המחבר, שכמו שכתב המחבר בשו"ע שיכול לענות אמן כל זמן שרוב הציבור עונין ה"ה לגבי קדיש באמירת יהא שמיה וכו' או בקדושה וברכו יכול הוא ג"כ לענות אע"פ שלא שמע את השליח ציבור כל זמן שרוב הציבור עדיין אומרים ולא קאי כלל על מה שכי הרמ"א שצריך לידע על איזה ברכה קאי וממילא אין לנו ראייה לנדוד.

והנה בס"א נ"ו ס"א כ' הרמ"א בתו"ד שם וז"ל ומי שבא לבית הכנסת ושמע הקהל עונים קדיש עונה עמהם אע"פ שלא שמע ש"צ אומר יתגדל וכו' עכ"ל, וכ' שם המג"א בסק"ה וז"ל עונה עמהם פירוש שמתחיל יהא שמיה וכו' דשבה באנפי נפשיה הוא, ונ"ל דאם יכול לכוין דעתו שידע לענות על הקדיש אומר גם אמן כמו שכתוב סי' קכ"ד עכ"ל, ולכאורה מדכ"ל שביודע לכוין שהאמן קאי על קדיש אומר עמהם ודומיא דסי' קכ"ד משמע שר"ל

הילולא דצדיקא

גלב"ע
א' שבט תר"ט
אב"ד פשעווארסק

הרה"ק
רבי אברהם זאב וואלף
פרענקל זי"ע

אלה תולדות

רבינו הקדוש הרה"ק ר' אברהם זאב וואלף פרענקל אב"ד פשעווארסק זצ"ל, שתוארים מופלגים מצינו שהעידו עליו גודלי הדורות, **צדיק יסוד עולם** (לשון הגה"ק ר' שמעון סופר בהסכמתו לשו"ת משיב כהלכה) **הרב הגאון הגדול המובהק מופת הדור תפארת ישראל, והוא היה אחד מגאוני ארץ בימיו וגם היה גביר גדול, ובצל החכמה צל הכסף, וחיוק מוסדות הדת, ועשה אזנים לתורה, כי בכל סביבותיו הקים עולה של תורה** (לשון הנפש חיה בהסכמתו). **נודע ביהודה ובישראל, גדול שמו של האדם הגדול בענקים, הגאון המפורסים בתורתו צדקתו ויראתו, חריף ובקי בכל חדרי תורה, פאר דורו, הפיץ אור תורתו על פני תבל** (לשון הר"ר צבי הירש אורנשטיין זצ"ל בהסכמתו).

רבינו נולד בשנת תק"מ לאביו החסיד רבי בנימין פרענקל זצ"ל מק"ק לינסק, המכונה ר' בנימין פאשאווער על שם אחוזתו שהייתה לו בכפר פאשאווא שבין סאניק ולינסק. ועליו התבטא הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע **ש' בנימין אין לו כל כך הרבה שערות בראשו, כמו המצוות ומעשים טובים שיש לו**. משחר ימיו הוכר כעילוי מיוחד ומתמיד גדול ועובד ה' באמת, מתחילה למד בקלויז של לינסק שבראשו עמד האב"ד הגה"ק רבי מנחם מענדל זי"ע [אביו של הזרע קודש מראפשיץ זצ"ל], ואחר כך עבר לישיבת זאמושטש אצל רב העיר הגאון רבי מרדכי ראבין זצ"ל שנתמנה לימים לראב"ד ומר"ץ בלבוב חוץ לעיר. בהגיעו לפרקו לקחו הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זצ"ל כחתן לבתו, ובהשתדלותו נבחר חתנו הצעיר כעבור זמן קצר לכהן פאר כרב ואב"ד דמתא פשעווארסק. והנהיג את העיר ביד רמה עד לפטירתו אשת נעוריו, ועל שם קהילה נאה זו נקרא לדורות, על אף שלמים תקע אהלו בקהילות נכבדות בישראל יען כי מני אז לא אבה לכהן בשום כהונת רבנות. לאחר נישואיו בזיו"ש עם בת חכם נגיד ושוע הג"ר דוד הלוי נאטנזאהן זצ"ל רב דחייטים בבראד ומחכמי הקלויז, עבר לגור בבראד סמוך לחותנו, ושם התעלה בתורה ובהוראה בצוותא חדא עם שאר חכמי העיר, ובפרט עם ידידו הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל בעל שו"ת בית אפרים.

מגורו ברישא

אכן ביקש רבינו לישוב בשלוה באהלה של תורה, אבל לא ארכו לו הימים לשבת במנוחה בעיר בראד ונאלץ רבינו לעזוב את העיר, וגמר אומר בדעתו כי עליו לעבור לעיר ריישא (ראה באריכות בספר תולדות שלמה תולדות הגה"ק רבי שלומה קלוגער זצ"ל) ובאותה תקופה כיהן הגה"ק ר' שלמה קלוגער זצ"ל אב"ד בעיר יוזעפאף, ובאותם ימים שנאלץ רבינו לעזוב את העיר שם הגרש"ק פעמיים לק"ק בראד כשבידו מכתבי המלצה מאת הגה"ק רבי יוסף יוזפא מזאלקווא זצ"ל, בעל היד יוסף שנכתבו בכדי למסרם לשני גאוני בראד, א' להגאון הגדול הר"ר אפרים זלמן מרגליות זצ"ל, והב' לרבינו זצ"ל, שראוי למנות את

הגרש"ק לראב"ד ומגיד משרים בעיר בראד, למלא מקומו של הגאון בעל לב אריה זצ"ל שנסתלק בשנת תקע"ח. והיה להיות הגרש"ק סמוך לעיר בראד אמר לו הבעל עגלה כי עליו לתת תבן ומספוא להסוסים, וכ"כ עליו לאכול כדי להשביע רעבונו, ואכן כך עשה הבעל עגלה, והגרש"ק התעצב בלבו על הזמן שהולך לריק וכי עליו להגיע לרבני העיר כדי למסור להם המכתבי המלצה.

ויהי כאשר התחילו לבוא העירה מיד סיבב הקב"ה וזימן שמיד עם הגיעו לבראד נקלע לפונדק אחד עם רבינו שפניו היו נועדות לצאת מן העיר אל ק"ק רישא כאמור, הגאון רש"ק ראה בזה השגחה פרטית שיוכל למסור את מכתב הגאון מזאלקווא לידי רבינו טרם יסע ויעבור. כשמסר לו את המכתב, התפלא רבינו מאוד על שהגאון מזאלקווא הפליג בשבחים על הגרש"ק בהיותו ידוע כקמצן בתוארים ושבחים, והשתעשע עמו בפלפולי דאורייתא **במשך ז' שעות**, ואז נוכח לדעת כי אכן לא לחינם הפליג הגאון מזאלקווא בתוארים גדולים כאלו, ונצטער רבינו מאוד שלא יוכל להמשיך לשבת באהלה של תורה עם הגרש"ק בבראד, ומיד כתב לו רבינו מכתב חביון למסור ביד ידידו הגרא"ז מרגליות זצ"ל לחזק דברי הגאון מזאלקווא כיהודה ועוד לקרא. וכתב בין השאר, **פלפתי עמו בשעה שהייתי חד כרעא בארעא וחד כרעא בהעגלה משך ז' שעות רצופות וראיתי כי כל רז לא אניס ליה וכל שערי התורה והוראה לפניו גלויים**.

ההערצה העמוקה שרחש רבינו כלפי ידידו הגרש"ק ניכרת גם ברבות השנים בשנות תר"ג תר"ד כשעמד לימינו בדבר השו"ב מבארדיטשוב שרבני הדור היו חלוקים בדבר כשרותו והיתה עילה למחלוקת חריפה. בתשובה שכתב אז לקהילת בארדיטשוב (משיב כהלכה י"ד סי' א') כתב רבינו בתר"ד בדבר הרעש אשר נתווה בקהלתכם אודות השוחט הרבני מו"ה אברהם אשר רעשה עליו כל המדינה וכו', והגאון ר' שלמה קלוגער ישב אצלכם ימים אחדים ודרש וחקר ונמצא בעיניו כי מעשיו מקולקלים, ואתם קבלתם פסקו באהבה וקבלתם שוחטים אחרים במקומו, והנה קמו אחריו מחכמי הזמן וערערו אחר הפס"ד ורצונם להכשיר השוחט הנ"ל, ואם כי אנכי רואה כעת בהעתקה אשר נשלח לידי ממערערים אשר כבודו מעליו הפשיטו וכינו אותו בשם המורה מבראד, לא כן הדברים הרב דומה למלאך ה' צבאות ותורה יבקשו מפייהו אשר כל דבר הקשה אליו יביאון וממנו ידרושון ותרב חכמת שלמה מכל חכמי דורו **צדיק בדרכיו ותמים במעשיו ואין ברוחו רמיה וכל עשיותיו לשם שמים בלי ספק ראה וידע את אשר עשה בדבר גדול הנוגע לרב ים בכל זאת שמת ידי למו פ...**

בריישא נשא רבינו זיווג שלישי בת הרה"ק רבי יעקב אב"ד קוטילבבורג, חתן הרה"ק הר"ר שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל.

דיבקותו בצדיקי הדור

בהיותו נחשב מפארי גאוני גאליציה היה מן הגדולים שדבקו באור החסידות והרבה להסתופף בצל צדיקי

הדור בהתבטלות מופלאה, עוד בנעוריו שיחר את פני הרה"ק החוזה מלובלין והרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זצ"ל, ולעת זקנתו נסע לחסות בצל הרה"ק השר שלום מבעלזא והרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב והרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זצ"ל.

וכה העיד נכדו בהקדמת ספרו משיב כהלכה, **ומי שלא ראה שפלותו ושרונו לבבו אחרי שובו מהצדיקים הקדושים הללו נ"ע לא ראה שפל בוך מימיו**.

פעם אחת שהה רבינו ברימנוב להסתופף בצל הקודש, וביום הראשון סעד את סעודתו על שלחנו של הר"ר הערש וישב רבינו לימינו. בתום הסעודה ניגש רבינו אל הרה"ק והרכין את ראשו וביקש, רבי ברכני. הרה"ק נרתע לאחוריו, ואמר מי אנכי לברך את כבוד הדרת גאונו, אך רבינו לא ויתר והפציר בו מאוד, ואכן נעתר הרבי ואמר, הלא הנני כהן ויברכהו.

ופעם א' כששהה אצל הרה"ק הר"ר הערש ברימנוב, וכנכנס לקבל ברכת פרידה מרבו, אמר לו שיאמר איזה דבר תורה, שהרי אמרו ז"ל אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה. אבל רבינו מרוב התבטלות לפני רבו לא אבה לומר תורה בפני רבו, והשיב במילי דחכימא ואמר, אכן כך אמרו, אבל דייקו ואמרו אל יפטר מחבירו אבל לא מרבו (הקדמה בארות המים).

פעם אחת בהיות רבינו גר בריישא, הגיע רבו הרה"ק הר"ר הערש מרימנוב זצ"ל לבקרו, ורבינו טרח לפניו בעצמו וכיבדו ביותר, לא מיבעיא שהיך סעודה גדולה לכבודו, אלא אף לא נתן לאף אחד מבני ביתו לשמשו, ובכבודו ובעצמו אף הוריד את הקערות הריקות מעל השלחן, באמרו **שגם הוצאת הכף והמחתה מקדשי קדשים היתה עבודה שאינה כשירה כי אם בכהן גדול בלבד**.

בתוך אחד השיחים פנה רבינו אל רבו ושאלו, הדנה ידוע, שתורת הנסתר אי אפשר לאדם להשיג מעצמו, אלא צריך לקבלו מרב לתלמיד, והנה כי כן אדוני מורי ורבי נא יודיעני ממי למד חכמת האמת ומי גילה לו רזין עילאין. אמר לו, הנה הקב"ה ברא את האדם עם ל"ב גידין המחברים את הלב לגוף, וכנגד זה יש ל"ב נתיבות החכמה, וכמספר הגידין שהאדם מזכך כך זוכה להשיג בנתיבות החכמה... ומכאן שהמזכך את גופו זוכה להשיג מעצמו מדריגות נעלות ונשגבות בנגלה ובנסתר (מבשר טוב פרק ז).

בראשית חודש שבט שנת תר"ט השיב רבינו את נשמתו ליוצרה, ומנוחתו כבוד בביה"ח הישן בריישא ליד הגה"ק רבי יעקב צבי יאליש זי"ע בעל מלוא הרועים, ובעוונותינו הרבים כיום נחרב כל הביה"ח, ולא נשאר לנו אלא לקיים מאמרו ז"ל (יבמות זז.) תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפייהם בעוה"ז שפתותיהם דובבות בקבר. ואכן רבינו השאיר לנו ספרו שו"ת משיב כהלכה הידוע בחיפיותו וספרי הפוסקים מרבים להביא ראיות מסברותיו הבהירות. גם בספר טעמי המצות עם בארת המים יש בתוכו קונטרס באר עשק פלפולים וחדושים מרבינו זצ"ל.

זכותו יגן עליו ועל כל ישראל אמן.

